

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

ทิศทางระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

จัดทำโดย นายพิศิษฐ์ ลีลาวชิโรภาส
รหัส 590424

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ทิศทางระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

(Democracy in Thailand.)

นายพิศิษฐ์ ลีลาวชิโรภาส¹

บทคัดย่อ

สาระสังเขป

คำว่า “ประชาธิปไตยแบบไทยๆ” เป็นคำที่เรามักได้ยินกันอยู่เสมอ อาจเพราะปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของกลุ่มต่างๆ การแบ่งฝักแบ่งฝ่าย โดยที่ทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายอ้างความเป็นประชาธิปไตย ต่างก็อ้างว่าตนเป็น “ประชาธิปไตย” และยังอ้างต่อกันว่า “ประชาธิปไตย” ของฝ่ายตนนั้นมีดีกรีสูงกว่าของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ไม่ว่าจะนิยามคำว่า “ประชาธิปไตย” ของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันอย่างไร ท้ายที่สุดก็ต้องจบลงที่ คนไทยเราจะอยู่ร่วมกันภายใต้กติกาเคารพค่านิยมพื้นฐานที่มนุษย์ยึดถือเป็นหลักของสังคมอย่างไร นั่นคือความเท่าเทียมเป็นธรรม เคารพในความเห็นต่าง และมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ อีกทั้งยังต้องอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของการไม่ยอมรับพฤติกรรมฉ้อฉล ทุจริตและใช้อำนาจซึ่งได้มาตามกระบวนการที่ตกลงกันโดยยุติธรรมและไม่ข่มขู่คุกคามเสียงข้างน้อย นี่คือ “ค่านิยมสากล” ไม่ว่าจะอ้างความเป็นประชาธิปไตยแบบใดก็ต้องยึดเป็นหลักปฏิบัติเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นคนไทย จีน แขก ฝรั่งเศสก็ตาม ที่ว่าเป็น “ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ” นั้นน่าจะหมายถึงการไม่ใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหา หากทางออกในความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์และสันติวิธี และยังมีความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ยึดมั่นในหลักแห่งทางสายกลาง ไม่ทำอะไรรุนแรงสุดขั้ว และไม่ใช้เงินหรืออำนาจมากำหนดชะตากรรมของประเทศชาติ แต่ต้องถือเอาความสมานฉันท์และปรองดองเป็นวิถีปฏิบัติเพื่อให้ “เสียงส่วนใหญ่เป็นเสียงสวรรค์ และเสียงส่วนน้อยเป็นเสียงถ่วงดุล” สิ่งเหล่านี้คือ “ค่านิยมที่มีคุณค่า” ของความเป็นไทยที่ควรจะเป็นคุณสมบัติส่งเสริมความเป็น “ประชาธิปไตย” ซึ่งบ่อยครั้งถูกบิดเบือนไปในการทำนองว่า ใครชนะเลือกตั้งได้เสียงส่วนใหญ่ในสภาก็สามารถทำอะไรได้หมด รวมถึงสิ่งที่ละเมิดสิทธิของเสียงส่วนน้อย ศัตรูร้ายกาจของ “ประชาธิปไตย” ที่ใช้ในเมืองไทยมาตลอดคือ การตีความของนักการเมืองบางคนบางกลุ่ม ที่ตีความกฎหมายและกติกาทุกอย่างเข้าข้างตนเอง โดยไม่สนใจถึงความถูกต้องชอบธรรม “ประชาธิปไตย” ของไทยเริ่มเลอะเทอะเมื่อคนมีเงินวางแผนซื้อเสียงเพื่อได้อำนาจมาและใช้ประชานิยมให้ตนและกลุ่มตนสามารถกำหนดชะตากรรมชีวิตคนไทยได้ทั้งหมด อันเป็นที่มาของความขัดแย้งอย่างรุนแรงและลุ่มลึก

¹ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

ตลอดสิบปีที่ผ่านมา ดังนั้น “ประชาธิปไตย” โดยตัวมันเองไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับประเทศไทย หากแต่การนำมาใช้ในประเทศไทยต่างหากที่นำมาสู่วิกฤตของบ้านเมือง จนนำมาสู่สภาวะปัจจุบันที่จะต้องหาทาง “ปฏิรูป” การเมืองกันอย่างรอบด้านและจริงจัง “ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ” จึงต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ และต้องกลับไปสู่การยกระดับการศึกษา

คำสำคัญ

ประชาธิปไตย การเมือง ประชาชน

บทนำ

คำว่า “ประชาธิปไตย” ถอดศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Demos” แปลว่า “ประชาชน” และ “Kratos” แปลว่า “อำนาจ” เมื่อรวมกันเข้าแล้วก็มีความหมายว่า “อำนาจของประชาชน” หรือ “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ” เพราะฉะนั้นหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยก็คือ “การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต”

ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ได้ให้คำนิยามประชาธิปไตยในการกล่าวสุนทรพจน์ ณ เมืองเกตตีสเบิร์ก ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 ว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนจะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืนพิภพนี้” วาทะดังกล่าวได้กลายเป็นคำนิยามยอดนิยม เพราะกระชับรัดและกระชับความ ทั้งนี้อาจวิเคราะห์คำนิยามของอับราฮัม ลินคอล์น ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) รัฐบาลของประชาชน 2) รัฐบาลโดยประชาชน 3) รัฐบาลเพื่อประชาชน (อ้างอิง จิโรช (บรรพต) วีระชัย ดร., สุรพล ราชภัณฑารักษ์, ดร., และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ, ผศ., 2538 : 259)

นักรัฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงหลายท่านได้ให้คำจำกัดความเรื่องระบอบการปกครองประชาธิปไตยไว้แตกต่างกัน เช่น

ฮาร์โรลด์ ลาสกี “เนื้อแท้ของประชาธิปไตยก็คือ ความปรารถนาของมนุษย์ที่จะยอมรับนับถือและรักษาไว้ซึ่งความสำคัญของตนเอง รวมตลอดถึงความเสมอภาคระหว่างบุคคลในทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง” (ใจความสำคัญก็คือ ความเสมอภาคซึ่งเป็นที่มาแห่งเสรีภาพ)

ชาลส์ อีเมอเรียม “ประชาธิปไตยเป็นแนวความคิด และเป็นการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ความผาสุกร่วมกันของประชาชน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนนั่นเอง เป็นเครื่องนำทาง” (ใจความสำคัญก็มุ่งถึงความผาสุกร่วมกัน ซึ่งมีรากฐานจากทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การวิภาคผลผลิตไปสู่ชุมชน)

ลอร์ด ไบรซ์ “ประชาธิปไตยหมายถึง รัฐบาลที่ถือเอาเจตนารมณ์ของประชาชนฝ่ายข้างมากเป็นหลัก” (สาระสำคัญ ในความคิดนี้อยู่ที่การตัดสินใจโดยเสียงข้างมาก)

๑. หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เจริญอยู่ในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา นั้นมีหลักการสำคัญดังนี้

๑.๑ การยึดถือเหตุผล

ปรัชญาประชาธิปไตยถือว่า สัจธรรมย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผล การวิพากวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นคัดค้านต่างๆ นั้นย่อมเป็นที่มาของการแสวงหาเหตุผล เป็นวิถีทางที่จะทำให้ประชาชนพลเมืองเจริญเติบโตทางสมองและจิตใจ และเป็นเหตุให้สังคมเจริญก้าวหน้า

๑.๒ การเน้นความสำคัญของปัจเจกชน

โดยเห็นว่า บุคคลแต่ละคนเป็นศูนย์กลางของนโยบายและลัทธิที่ทั้งปวง บุคคลเป็นผู้สร้างสถาบันสังคมและสถาบันการเมือง เพื่อเป็นปัจจัยให้บุคคลมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ละคนจึงควรเป็นตัวของตัวเอง ลิขิตชีวิตของตัวเองมากที่สุดกว่าผู้ใด หรือสถาบันใด

๑.๓ การถือรัฐเป็นเครื่องมือของประชาชน

เมื่อถือว่าแต่ละคนเป็นผู้ลิขิตชีวิตของตนเองมากที่สุด รัฐก็คอยเข้าแทรกแซงแต่น้อยที่สุด รัฐเป็นเพียงเครื่องมือส่งเสริมให้บุคคลบรรลุจุดหมายปลายทาง ในส่วนที่เหนือความสามารถที่แต่ละบุคคลจะกระทำกันเองได้เท่านั้น เช่น การพิทักษ์รักษาสิทธิมูลฐานของมนุษย์ การรักษาความยุติธรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันการรุกรานจากภายนอก เป็นต้น ความคิดนี้ตรงกันข้ามกับลัทธิเผด็จการที่เห็นว่าประชาชนเป็นเครื่องมือของรัฐ

๑.๔ การอาศัยความสมัครใจเป็นใหญ่

เป็นวิธีการปล่อยให้เอกชนดำเนินการทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมตามความสมัครใจระหว่างกันเอง เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองหรือการจัดตั้งสมาคมต่างๆ เป็นต้น

๑.๕ การยึดถือกฎเหนือกฎ

เรื่องนี้ย่อมเป็นไปตามแนวคิดเดิมที่ว่า ประชาชนสร้างรัฐขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิสำคัญบางประการของประชาชน รัฐบาลผู้ปกครองจะบิดเบือนผันแปรไปตามใจตนมิได้ มิฉะนั้นแล้วประชาชนมีสิทธิล้มล้างรัฐบาลนั้นเพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาได้ ความจริงฝ่ายเผด็จการก็ถือเรื่องกฎเหนือกฎ แต่เป็นกฎที่สร้างขึ้นตามใจตน จึงก่อความไม่สงบไม่สิ้นสุด

๑.๖ การเน้นความสำคัญของวิธีการ

ถือว่าวิธีการนั้นจะต้องเหมาะสมในการดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งควรต้องยึดความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้ง ซึ่งโดยนัยนี้จะต้องยึดสายกลาง ซึ่งตรงข้ามกับฝ่ายเผด็จการที่ชอบใช้วิธีรุนแรง ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความเกลียดชังมากกว่าที่จะสร้างภราดรภาพให้เกิดขึ้นตามอุดมการณ์ของตนเอง

๑.๗ การถือความเห็นพ้องต้องกันเป็นหลักในมนุษยสัมพันธ์

ประชาธิปไตยนิยมการประนีประนอมเป็นสำคัญ ซึ่งอาจทำได้โดยการอภิปรายหรือโต้เถียงกัน เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน โดยถือฝ่ายข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน ทั้งนี้โดยต้องยอมรับความเห็นของฝ่ายข้างมาเป็นฝ่ายชนะไปพลางก่อน อาจเป็นช่วงขณะหนึ่งเท่านั้น ฝ่ายข้างน้อยย่อมอาจหาทางชักจูงคนส่วนใหญ่ให้เห็นคล้อยตาม และอาจกลายเป็นฝ่ายข้างมากภายหลังได้

๑.๘ การถือความเท่าเทียมกันขั้นพื้นฐานของมนุษย์

ความเท่าเทียมกันหรือสมภาพในทัศนะของประชาธิปไตย หมายถึงความเท่าเทียมกันในโอกาส อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องความจำเป็นและความขาดแคลนของแต่ละบุคคลไว้ด้วย

๒. รูปแบบแห่งการปกครองประชาธิปไตย

โดยทั่วไปแล้วประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือประชาธิปไตยแบบโดยตรงและประชาธิปไตยแบบโดยอ้อม

๒.๑ ประชาธิปไตยแบบโดยตรง

ประชาธิปไตยแบบโดยตรง ได้แก่ รูปแบบการปกครองที่ให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการกระทำดังนี้ ๑) ออกกฎหมาย ๒) บังคับกฎหมาย คือให้มีการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

ประชาธิปไตยแบบโดยตรงมียุคแรกเมื่อประมาณ ๒๔ ศตวรรษมาแล้ว ซึ่งการใช้อำนาจตุลาการแบบโดยตรง ของนครเอเธนส์ เคยมีปรากฏดังตัวอย่างการพิพากษาคดีซอคราตีสในที่ชุมชน

ประชาธิปไตยในนครรัฐเอเธนส์มีสภาพการณ์ที่แตกต่างกับยุคปัจจุบัน คือ

๑. ผู้มีสิทธิไม่ถึง ๑๐% ของประชากรทั้งหมด กล่าวคือ เอเธนส์มีพลเมืองประมาณ ๓ - ๔ แสนคน แต่ผู้มีสิทธิเพียง ๒ - ๔ หมื่นคนเท่านั้น (ผู้ถูกกีดกัน ได้แก่ สตรี ทาส และเยาวยชน)

๒. สภาพเศรษฐกิจและการเมืองยังไม่สลับซับซ้อนมากนัก

๓. พลเมืองมีความสนใจการบ้านการเมืองเป็นกิจวัตรและเอาใจใส่ในกิจการอัน

เป็นส่วนรวม

๔. ผู้มีสิทธิมักเข้าร่วมในการประชุมนครรัฐไม่มากนักจึงไม่มีปัญหาในเรื่องสถานที่ประชุม

แต่ในปัจจุบันพลเมืองของประเทศต่างๆ มีมากกว่าในสมัยนั้นอย่างมากศาล เกินกว่าที่จะจัดประชุม ณ สถานที่เดียวกันได้ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประชาธิปไตยแบบโดยตรง

๒.๒ ประชาธิปไตยแบบโดยอ้อมหรือแบบมีตัวแทน

ประชาธิปไตยแบบนครรัฐเอเธนส์อยู่ได้ระยะเวลาหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมือง หลังจากหมดยุครุ่งเรืองของเอเธนส์และยุคที่อารยธรรมกรีกกำลังเฟื่อง ก็เข้าสู่จักรวรรดิโรมันที่รูปแบบการปกครองเน้นหนักไปในทางการใช้อำนาจ

ในยุคกลางของยุโรปเป็นช่วงเวลาแห่งระบบศักดินา แนวคิดประชาธิปไตยก็ไม่เคยดับสิ้นไป ซึ่งในประวัติศาสตร์อังกฤษก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับแม็กนา คาร์ตา โดยพระเจ้าจอห์นถูกขุนนางอังกฤษบังคับให้ทรงลงพระนาม ทั้งนี้เพราะขุนนางเหล่านั้นไม่พอใจที่พระเจ้าจอห์นเก็บภาษีสูงเพื่อนำไปใช้ในการสงคราม และไม่พอใจที่พวกขุนนางไม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการบริหารบ้านเมือง

ลักษณะ ๘ ประการของประชาธิปไตยแบบตัวแทนในทางปฏิบัติ ได้แก่

๑) มีพรรคการเมืองเข้าบริหาร

๒) มีการเลือกตั้งตามระยะเวลา

๓) ปวงประชามีสิทธิหย่อนบัตรลง

- ๔) แสดงความจำนงได้ 1 บัตร
- ๕) รัฐบาลโดยเสียงสนับสนุนจากผู้แทน
- ๖) ไม่แค่นแม่แพะแนนเสียง
- ๗) ไม่ป่วยเบี่ยงจำกัดสิทธิทางการเมือง
- ๘) ส่งเสริมเรื่องการแข่งขัน

ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนในสภาพกลุ่มหลากหลาย

- สังคมที่มีกลุ่มหลากหลายหรือมีความเป็น พหุสังคม หมายถึง มีกลุ่มหลากหลายประเภท และกลุ่มหลายชนิด
- ลักษณะของกลุ่มหลากหลายที่ช่วยผดุงประชาธิปไตย ได้แก่
 - ๑) มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มโดยสมัครใจ
 - ๒) กลุ่มมีอายุยืนยาวพอสมควร
 - ๓) เป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการลักษณะพอสมควร
 - ๔) กลุ่มจะต้องมีการประชุมและมีการดำเนินงานบ่อยครั้งพอสมควร

กลไกที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในกลุ่มหลากหลาย มีดังนี้คือ

- ๑) ทำให้อำนาจแยกกระจาย
- ๒) เป็นบทเรียนหรือเป็นแบบฝึกหัดประชาธิปไตย
- ๓) การเป็นสมาชิกหลายกลุ่ม (พหุสมาชิกภาพ) ทำให้รู้จักประนีประนอม

ลอร์ด แอคตัน นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้กล่าววาทะที่สนับสนุนสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตย โดยกล่าวถึงลักษณะแห่งอำนาจไว้ดังนี้คือ Power Corrupts, Absolute Power Corrupts Absolutely ซึ่งแปลว่า “ที่ใดมีอำนาจที่นั่นมีการฉ้อฉล ที่ใดมีอำนาจเหลือล้น การฉ้อฉลชั่วเสียย่อมมีมากที่สุดประมาณ” โดยมีความหมายว่า อำนาจมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดความอธรรมขึ้นมาได้

๓. วิวัฒนาการประชาธิปไตยก้าวเข้ามาสู่เมืองไทย

เมื่อ 80 กว่าปีที่แล้ว เราเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองแบบ “ประชาธิปไตย” แต่ก็ทำได้เพียงการเปลี่ยนกลุ่มชนชั้นปกครอง จากกลุ่มคนในราชสกุลและชนชั้นสูง ไปเป็นกลุ่มข้าราชการพลเรือนและทหารระดับสูง ซึ่งมีส่วนร่วมในการเข้ายึดอำนาจรัฐ หรือที่เรียกว่า “กลุ่มคณะราษฎร” เท่านั้น และเมื่อ 40 กว่าปีที่แล้ว ขบวนการนิสิตนักศึกษาประชาชนอย่างเราๆ สามารถโค่นล้ม “เผด็จการทหาร-พล เรือน” ลงได้ และตั้งใจที่จะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชนขึ้นแทน แต่ในท้ายที่สุด กลุ่มนักธุรกิจการเมืองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ก็เข้ายึดครองอำนาจรัฐ และสถาปนาระบอบ “ธุรกิจการเมือง” ขึ้นแทนระบอบประชาธิปไตย ในท้ายที่สุดการแข่งขันทางการเมืองภายใต้ระบอบธุรกิจการเมือง ก็พัฒนาไปเป็นระบบธุรกิจการเมืองผูกขาดแบบเบ็ดเสร็จ เมื่อกลุ่มทุนใหญ่สามารถเข้ายึดครองอำนาจรัฐได้อย่างสมบูรณ์ ภายใต้กติกาของรัฐธรรมนูญปี 2540 ที่

ออกแบบให้พรรคการเมืองมีอำนาจเหนือ สส. ให้ สส. ทุกคนต้องสังกัดพรรคการเมือง และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคฯ และให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้งกลไกเหล่านี้ ทำให้กลุ่มธุรกิจซึ่งเป็นทุนขนาดใหญ่วางแผนยึดอำนาจรัฐโดยการซื้อพรรคการเมืองต่างๆ มาไว้ในมือ และจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างมากแบบเด็ดขาดในสภาฯ พร้อมกับใช้กลอุบายแทรกแซงและบ่อนทำลายองค์กรอิสระ สื่อมวลชน กลุ่มการเมืองที่ไม่ยอมเข้าเป็นพวกตนเอง ให้อ่อนแอ และไม่สามารถตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาลได้ ประเทศไทยจึงมีรัฐบาลเผด็จการที่มาจากเลือกตั้ง และใช้อำนาจโดยมิชอบอย่างกว้างขวางมากที่สุดในประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเรามีรัฐบาลที่มาจากการจัดตั้งของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ปฏิรูปประเทศไทยเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่มั่นคงต่อไป

หลักการพื้นฐานของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าการมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงของประชาชน หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยทางตรง” นั้น มีความสำคัญเหนือกว่าและมาก่อนประชาธิปไตยตัวแทน เพราะเป็นการที่เจ้าของอำนาจอธิปไตยตัวจริง เป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรง ในขณะที่ระบบประชาธิปไตยตัวแทนนั้น เป็นการใช้อำนาจโดยตัวแทน ย่อมไม่เที่ยงตรงหรือดีเท่ากับการใช้อำนาจโดยเจ้าของอำนาจตัวจริง รัฐบาลที่มาจากระบบตัวแทน จึงต้องยอมรับและเคารพหลักการประชาธิปไตยทางตรง ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์กับขบวนการประชาธิปไตยทางตรงอย่างเด็ดขาด เพราะรัฐบาลตัวแทน ทำตัวเป็นปฏิปักษ์กับเจ้าของอำนาจตัวจริงเมื่อใด ก็เท่ากับเป็นตัวแทนที่ทรยศหักหลังคนที่ป็นเจ้าของอำนาจจริงนั่นเอง

แต่รัฐในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทนที่เราเป็นอยู่วันนี้ เราใช้รัฐบาลตัวแทนกันเสียจนเคยชิน และไม่ได้นำหลักการประชาธิปไตยทางตรงมาใช้กันอย่างจริงจังมาก่อน การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อปกป้องรัฐธรรมนูญ เป็นต้น แต่เราไม่เคยใช้ขบวนการประชาธิปไตยทางตรงในการจัดการปกครองประเทศ หรือปฏิรูปประเทศอย่างเต็มรูปแบบ และแทนที่ระบอบประชาธิปไตยตัวแทนที่เราเคยชินกันมาแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อถึงคราวนำมาใช้จริงๆ แม้จะใช้กันเพียงชั่วคราว ก็ยังจำเป็นต้องออกแบบระบบสถาบัน และกระบวนการทางการเมืองกันใหม่ ต้องทำความเข้าใจกับสาธารณชน ต้องสร้างกลไกให้ประชาชนพลเมืองมาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจทางการเมืองได้โดยตรง

๔. เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของระบอบประชาธิปไตย

หากเราพิจารณาถึงข้อดีของระบอบประชาธิปไตยแล้วจะเห็นได้ว่า มีข้อดีหลายประการ อาทิเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสียงข้างมากได้ดำเนินการปกครอง และประชาชนเสียงข้างน้อยมีสิทธิคัดค้านการปกครองของฝ่ายเสียงข้างมาก เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยถือกฎหมายเป็นมาตรฐานในการดำเนินการปกครองโดยใช้กฎหมายบังคับแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และที่สำคัญยังช่วยระงับความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเองโดยสันติวิธี โดยมีศาลเป็นผู้พิพากษาคดีต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายช่วยให้

ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยมีกฎหมายเป็นกรอบความประพฤติทุกคน แต่ประชาชนบางส่วนก็ยังมีมองว่าประชาธิปไตยมีใช้จะมีแต่ข้อดีทั้งหมด ในการอยู่ร่วมกันของประชาชนจำนวนมาก การตัดสินใจต่างๆ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยก็ยังมีข้อเสีย อาทิ ปัญหาเรื่องความล่าช้าในการตัดสินใจทำการต่างๆ ต้องมีการปรึกษาและผ่านขั้นตอนมาก เช่น ต้องแก้ไขปรับปรุงจึงจะบังคับใช้เป็นกฎหมายหรือปัญหาความสับสนวุ่นวาย หากประชาชนส่วนมากในประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยไม่รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพให้อยู่ภายในกรอบของกฎหมายอาจทำให้ประเทศเจริญช้าลง เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ความเหมาะสมกับประชาชนภายในประเทศว่า จะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีเสถียรภาพมากที่สุด

บทสรุป

การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะสมบูรณ์ได้นั้นต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาทั้งระบบ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ประชากร ให้มีเสถียรภาพ รวมทั้งต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ด้านการเมืองต้องเสริมสร้าง ระบบการเมือง รัฐบาลต้องมีนโยบายการบริหารและพัฒนาประเทศให้ ครอบคลุมถึงความต้องการของประชาชนอย่างรอบด้าน โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึก มีความรู้ เห็นคุณค่า ของระบอบประชาธิปไตย ด้านเศรษฐกิจ ต้องพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรัฐบาล ต้องบริหารให้มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น การกระจายรายได้เท่าเทียมกัน การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และด้านสังคมต้องให้การศึกษาระดับพื้นฐานแก่ประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนนั้นนับได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงและทางอ้อม ในรูปแบบของการร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมดำเนินการ ทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งต้องเพิ่มการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลสามารถนำความคิดเห็น ความต้องการ ของประชาชนไปประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เพื่อเป็นการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความก้าวหน้า และพัฒนาแบบยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ. (๒๕๔๕). รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ : ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (๒๕๕๔). วัฒนธรรมทางการเมืองไทย. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิสุทธิ โปธิแทน. (๒๕๕๐). แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันพระปกเกล้า

ลิขิต อีระเวคิน. (๒๕๕๐). ประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองไทย. กรุงเทพฯ จาก <http://www.oknation.net/blog> การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย

ปรีดี พนมยงค์. ประชาธิปไตยเบื้องต้นสำหรับสามัญชน. สืบค้นเมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙, จาก www.pridiinstitute.com

ระบบการเมืองการปกครอง. สืบค้นเมื่อ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖, จาก <https://sites.google.com>

การพัฒนาทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ. สืบค้นเมื่อ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙, จาก www.khunpet.com

นรนิติ เศรษฐบุตร. การเมืองไทยระบบหรือคน : การพัฒนาวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. สืบค้นเมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙, จาก www.kpi.ac.th